

*Za přehlédnutí celého textu a za četné cenné rady a připomínky překladatel
srdečně děkuje prof. A. V. Límanovi, čestnému profesoru univerzity v To-
rontu, a PhDr. Vlastě Dufkové z nakladatelství Paseka.*

Dáma z Pavloniové komnaty

Za panování jistého císaře – kdo ví, který to byl – sloužila mezi četnými dámami a komornými u jeho vznešeného dvora jedna, která svou hodností nikterak nevynikala, přesto se však nadmíru těšila přízni Jeho Veličenstva.

Dámám vyšší hodnosti, jež si osobovaly právo na výlučné místo v císařově srdci, byla trnem v oku. Žárlily na ni a svou povýšenost dávaly okázale najevo. Podobně byly jejím úspěchem pohoršeny i ženy, jež byly stejného postavení jako ona nebo nižšího.

Nebohá dáma tedy jítřila každým dnem a na každém kroku nenávisť a zášť celého dvora. Až jednoho dne míra přetekla a ona, zemdlena, počala klesat pod tíží takto navršené zloby. Proto se nakonec těžce roznemohla. Ve chvílích nejvyššího zoufalství se utíkala stále častěji k matce, do rodné vsi. Císař byl však jejím stavem nesmírně dojat a jeho nehasnoucí láska plála nyní ještě jasněji. Již dávno přestal dbát výstrah rádců a jeho počínání nezůstávalo ani u poddaných bez povšimnutí. Ministři a dvořané bezmocně odvraceli zrak – právě o takovém zaujetí se praví, že bije do očí.

V daleké Číně vedl svého času podobný běh věci k lítým bojům a k rozvratu říše. Jaký div, že poddané naší vlasti jí mají nyní podobné obavy! Jistě, již brzy někdo vzpomene na ono smutné podobenství a vysloví nahlas neblaze proslulé jméno překrásné Jang Kuej-fej, milostnice císaře Süan-cunga...

Jaký div tedy, že nešťastná dáma žila obklopena neustálým chladem a nedůvěrou. Jedinou oporou ve všech protivenstvích jí byl vzácný cit Jeho Veličenstva, jenom kvůli němu ještě snášela službu s ostatními dámami u dvora.

Její otec býval vrchním ministerským radou, ale záhy zemřel. Naštěstí radova první choť byla dáma ze slušného rodu a dosti vybraných způso-

bů, a proto dceru vedla k zachování etikety a předepsaných obřadů v neméně míře, než je tomu u dívek, o něž pečuje otec a jejichž rodina se těší přízni Štěstěny. Muž, který by nad dívkou držel ochrannou ruku, ovšem přece jen chyběl, a tak si často nevěděla rady, zejména ve chvílích, kdy toho měla zapotřebí nejvíce.

Nakonec však dobré skutky z minulých životů přece jen převážily a paní překonala všechna protivenství. Osud jí totiž konečně dopřál, aby císaři povila roztomilého synka, malého, půvabného prince. Císař se již nemohl dočkat, až mu děcko budou smět ukázat, a když je konečně přinesli, chvěl se nedočkavostí. Byl to rozkošný obraz. To dítě bylo skvoucí drahokam, radost pohledět...

Císařův starší syn pocházel z lůna dcery ministra po pravici. Měl pro podporu mocných rodů a všichni si jej předcházeli jako jistého následníka trůnu. Mladší synek byl však daleko hezčí, daleko roztomilejší. Císař proto k staršímu synovi přistupoval s vědomím jeho významu pro říši, ale mladšímu věnoval svou osobní přízeň. Byl to jen jeho poklad, v němž našel zalíbení.

Matka dítěte nebyla ve skutečnosti tak nízkého dvorského stupně, aby musela být Jeho Veličenstvu kdykoli k ruce. Když nastupovala do služby, všichni si jí upřímně vážili, zejména proto, že měla povahu i vystupování osoby urozeného původu a vybraných mravů. Protože jí však Veličenstvo k sobě povolávalo stále častěji, nesměla nakonec chybět ani při žádné slavnosti nebo obřadu. Dokonce se stávalo, že panovník v její přítomnosti usnul, a pak jí druhý den do pozdních dopoledních hodin bránil v odchodu.

Zvykl si, že tuto ženu musí mít u sebe stále. Postupně na ni všichni počali docela přirozeně pohlížet jako na dámu nižší hodnosti, jež nemá práva volby a musí panovníka obsluhovat, kdykoli se mu zachce.

Po narození syna císař dámu žádal, aby u něho zůstávala jako princev matka téměř trvale. To však v matce staršího syna vzbudilo obavy, že nedá-li si dostatečný pozor, může se nakonec malý princ stát následníkem trůnu.

Matka staršího syna sloužila tomuto císaři déle než ostatní dámy a on jí vždy choval ve velké úctě a lásce. Navíc mu dala i několik dcer, a proto

ho její námitky vůči matce druhého prince na rozdíl od námitek ostatních dam bolestně zraňovaly.

Zato matky mladšího syna si císař tolik hleděl mimo jiné proto, že viděl, jak je na jeho vzácné přízni závislá, a litoval, jak chřadne a bezmocně přijímá ústrky od výše postavených dam.

Místnost, která byla dámě v paláci vyhrazena, se nazývala Pavloniová komnata podle dřeva stromu, z něhož byla pořízena. Byla umístěna až na samém konci křídla dvorních dam, takže cesta, po níž Veličenstvo do této komnaty chodilo, vedla kolem komnat ostatních dam. Není divu, že tak četné návštěvy Veličenstva v Pavloniové komnatě počaly záhy vzbuzovat všeobecné pohoršení.

Navíc i dáma sama byla povolávána do císařových komnat stále častěji. A tak nakonec její sokyně počaly trísnit spojovací ochozy mezi jednotlivými stavbami i podlahu krytých spojovacích chodeb výkaly a nečistými předměty, a nečistota se pak přenášela na okraje oděvů služebnictva.

Někdy si tyto ženy počínaly téměř nepřičetně: uzavřely například dveře hlavní chodby, jež se nedaly nikudy obejít, po obou stranách závorou a na obou koncích si pak ukazovali, jak dívce ztížit průchod. Často ji štvály a týraly tak, že doslova propadala zoufalství.

Když nepřijemnosti dostoupily vrcholu a staly se pro nešťastnou dámu naprosto neúnosné, Jeho Veličenstvo se ustrnulo a rozhodlo se přestěhovat jinam dámu nižší hodnosti, jež bydlela v Kóródenu. Paní z Pavloniové komnaty tak získala nový, zvláštní pokoj hned vedle síně, v níž trávilo dny odpočinku Jeho Veličenstvo. Ale dáma, kterou císařovo rozhodnutí zranilo, tím byla upřímně pohoršena, a císařova oblíbenkyně tak získala jen dalšího mocného nepřítele.

Když byly malému princovi tři roky, konal se slavnostní obřad prvního oblékání pánských nohavic. Avšak princův první pánský oděv nemohl již být zdoben tak bohatě jako oděv staršího prince, protože zásoby nejceněnějších předmětů z palácové klenotnice, jež jsou pro takové účely určeny, byly již vyčerpány při minulém obřadu.